



# Desigualtats socioeconòmiques en la salut i la utilització dels serveis sanitaris públics de la població de Catalunya

Anna García-Altés

Responsable de l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya

**Jornada "El dret a la salut i la desigualtat social"**

Barcelona, 14 de març de 2017

# Contextualització de l'informe

- Situació de crisi econòmica dels darrers anys, i preocupació pel seu impacte en la salut de la població
- Actuacions de política sanitària
- L'any 2013 el Govern va acordar la creació de l'Observatori sobre els efectes de la crisi en la salut de la població
- 2014: Determinants socials i econòmics de la salut. Efectes de la crisi econòmica en la salut de la població de Catalunya
- 2014: Monogràfic: Efectes de la crisi econòmica en la població infantil de Catalunya
- 2015: Efectes de la crisi econòmica en la salut de la població de Catalunya. Anàlisi territorial

# Objectiu

- Analitzar les diferències en salut, la utilització de serveis sanitaris i el consum de fàrmacs de la població resident a Catalunya segons el seu nivell socioeconòmic
  - nivell socioeconòmic = prestacions econòmiques de la Seguretat Social + trams de renda per al copagament de farmàcia
  - estratificant per sexe i grup d'edat, i
  - prestant especial atenció als grups més vulnerables

# Metodologia

- Estudi transversal de la població resident a Catalunya l'any 2015
- Fonts d'informació:
  - registre central de persones assegurades
  - registres del conjunt mínim bàsic de dades
  - base de dades de morbiditat
  - base de dades de facturació de farmàcia
  - registre de mortalitat

# Metodologia

## Variables analitzades

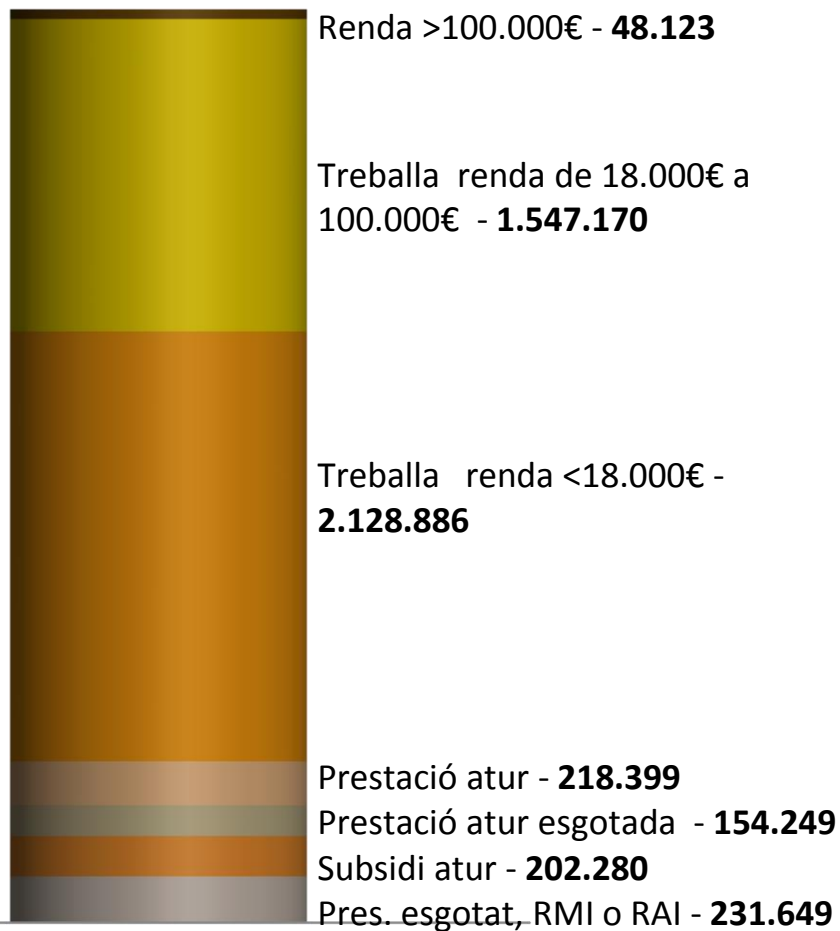
- Taxa de mortalitat; de mortalitat per suïcidi
- Persones amb complexitat elevada (%)
- Persones ateses a l'atenció primària (%); mitjana de visites
- Persones ateses a urgències (%); mitjana de visites
- Persones ateses a centres de salut mental (%); mitjana de visites
- Taxa d'hospitalització; d'hospitalització potencialment evitable; d'hospitalització quirúrgica; d'hospitalització psiquiàtrica
- Persones consumidores de fàrmacs (%); mitjana de receptes
- Persones consumidores de psicofàrmacs (%); d'antidepressius (%); d'antipsicòtics (%); de fàrmacs per al TDAH (%)

## Variables d'estratificació

- Sexe
- Grup d'edat: persones menors de 15 anys, de 15 a 64 anys i de 65 anys o més; de 55 a 64 anys

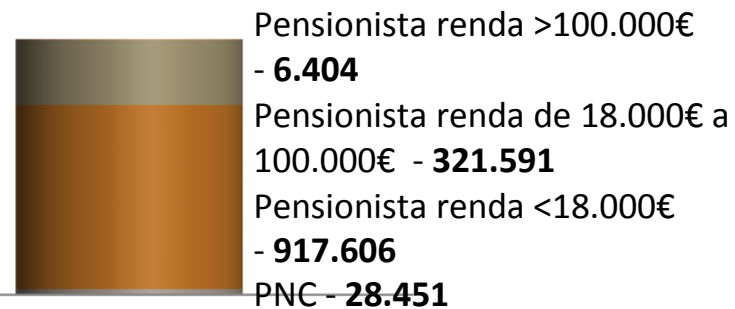
# Metodologia

## Persones actives



+

## Persones pensionistes



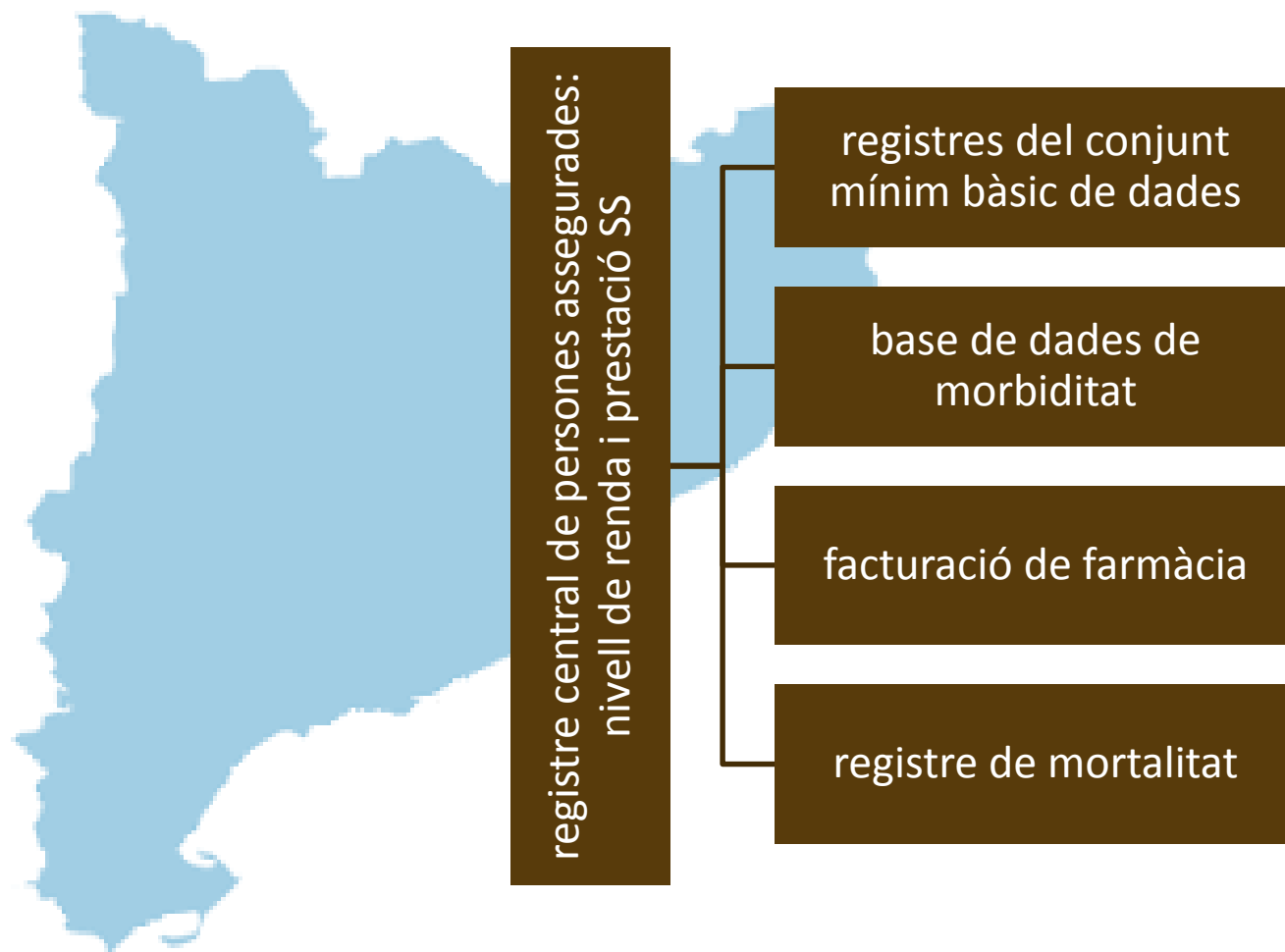
**10 idees**

# 1. Primer estudi que analitza desigualtats socioeconòmiques amb dades individuals de tota la població de Catalunya

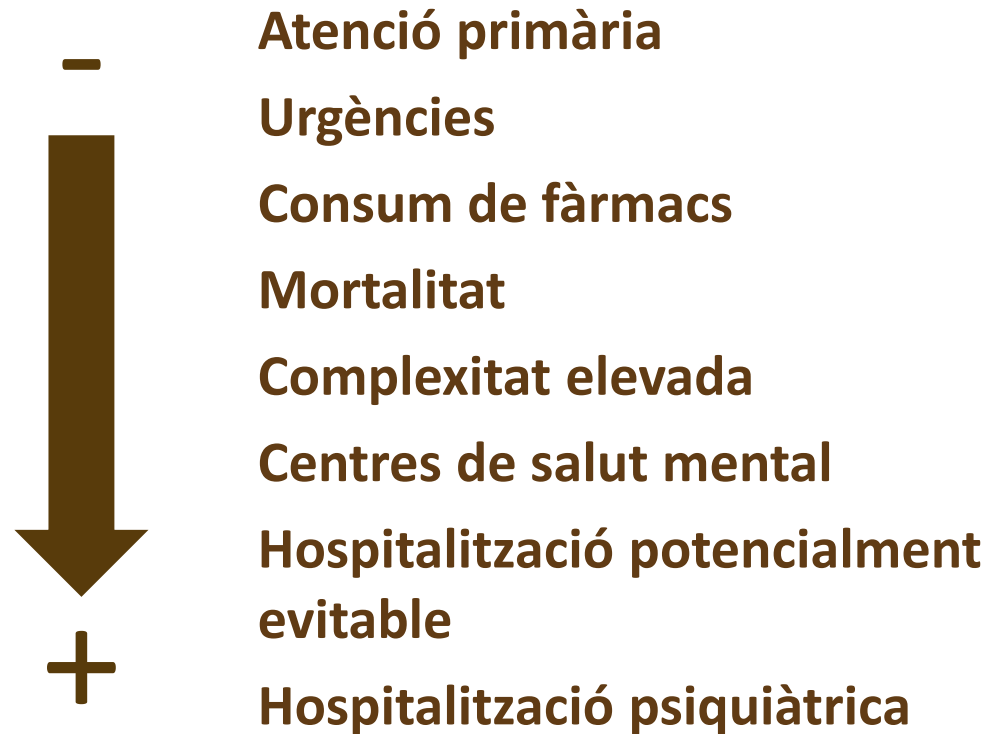
- La preocupació per les desigualtats en salut és un tema recurrent des dels anys 80 i fins a l'actualitat
- ASPB, SESPAS, Creu Roja, Càritas, ESCA
- La majoria dels estudis han utilitzat dades agregades, dades de col·lectius poblacionals específics, conjunts més petits de dades individuals, o informació provinent d'enquestes



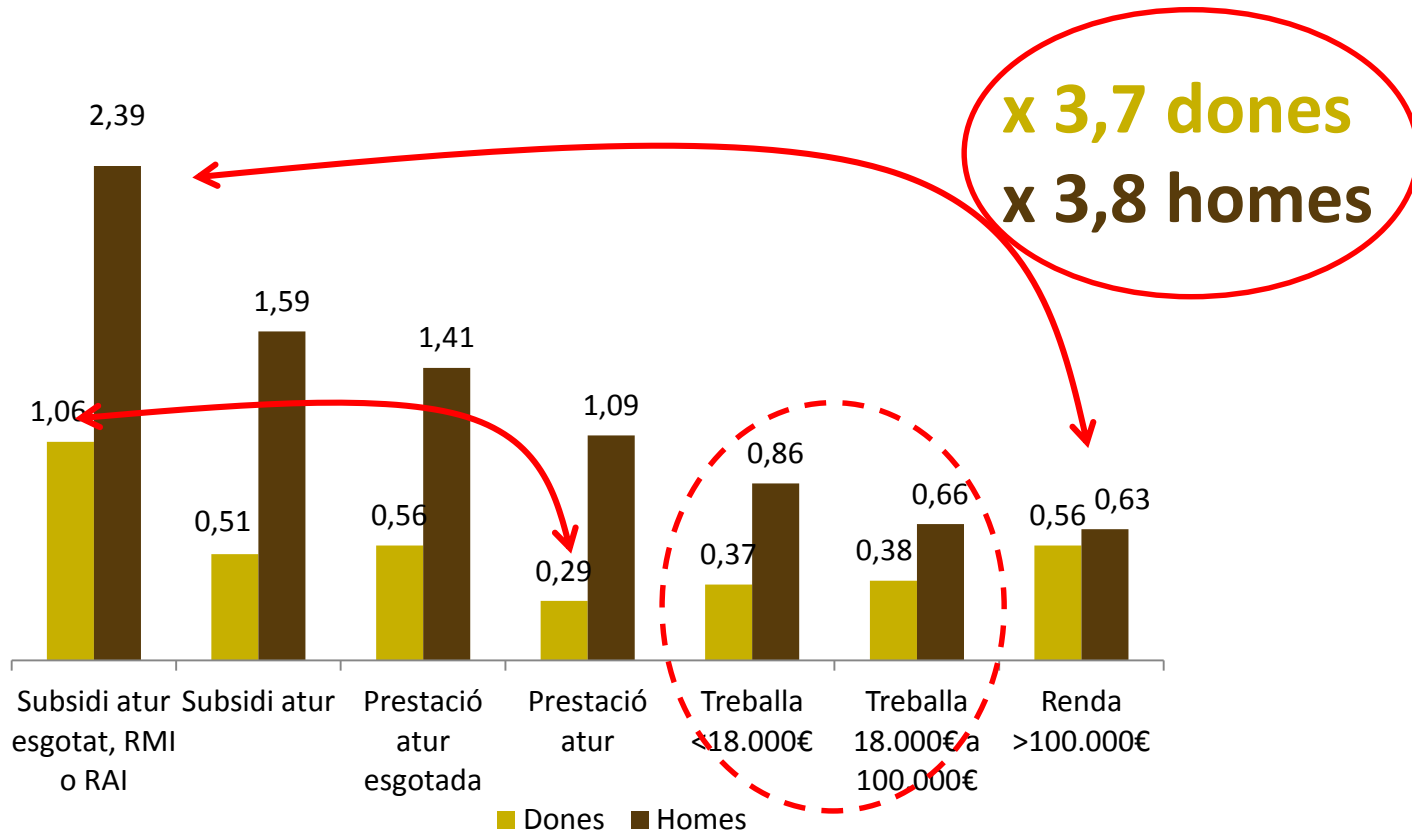
# 1. Primer estudi que analitza desigualtats socioeconòmiques amb dades individuals de tota la població de Catalunya



## 2. Existeix gradient en tots els indicadors analitzats

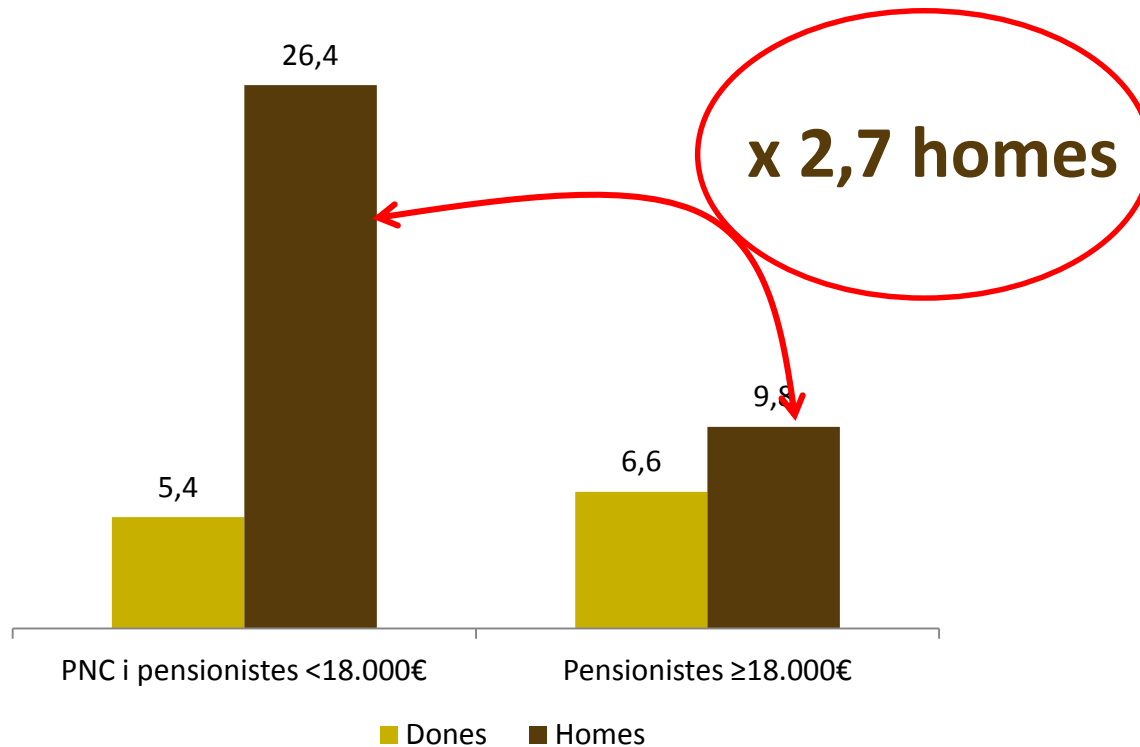


### 3. Les persones amb menor nivell socioeconòmic tenen una probabilitat quatre vegades major de morir abans dels 65 anys



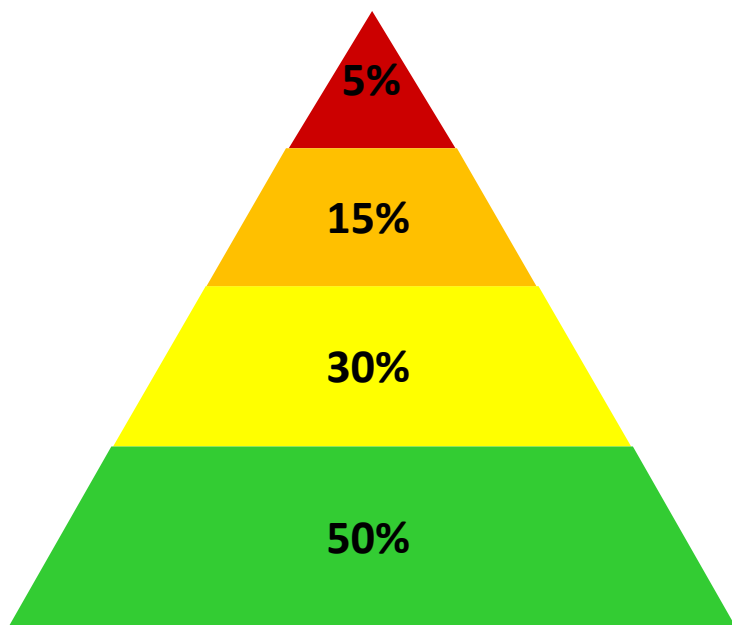
**Taxa de mortalitat (per 1.000 hab.) en persones menors de 65 anys. Catalunya, 2015**

### 3. Els homes de 65 anys i més amb menor nivell socioeconòmic tenen una probabilitat tres vegades superior de morir per suïcidi



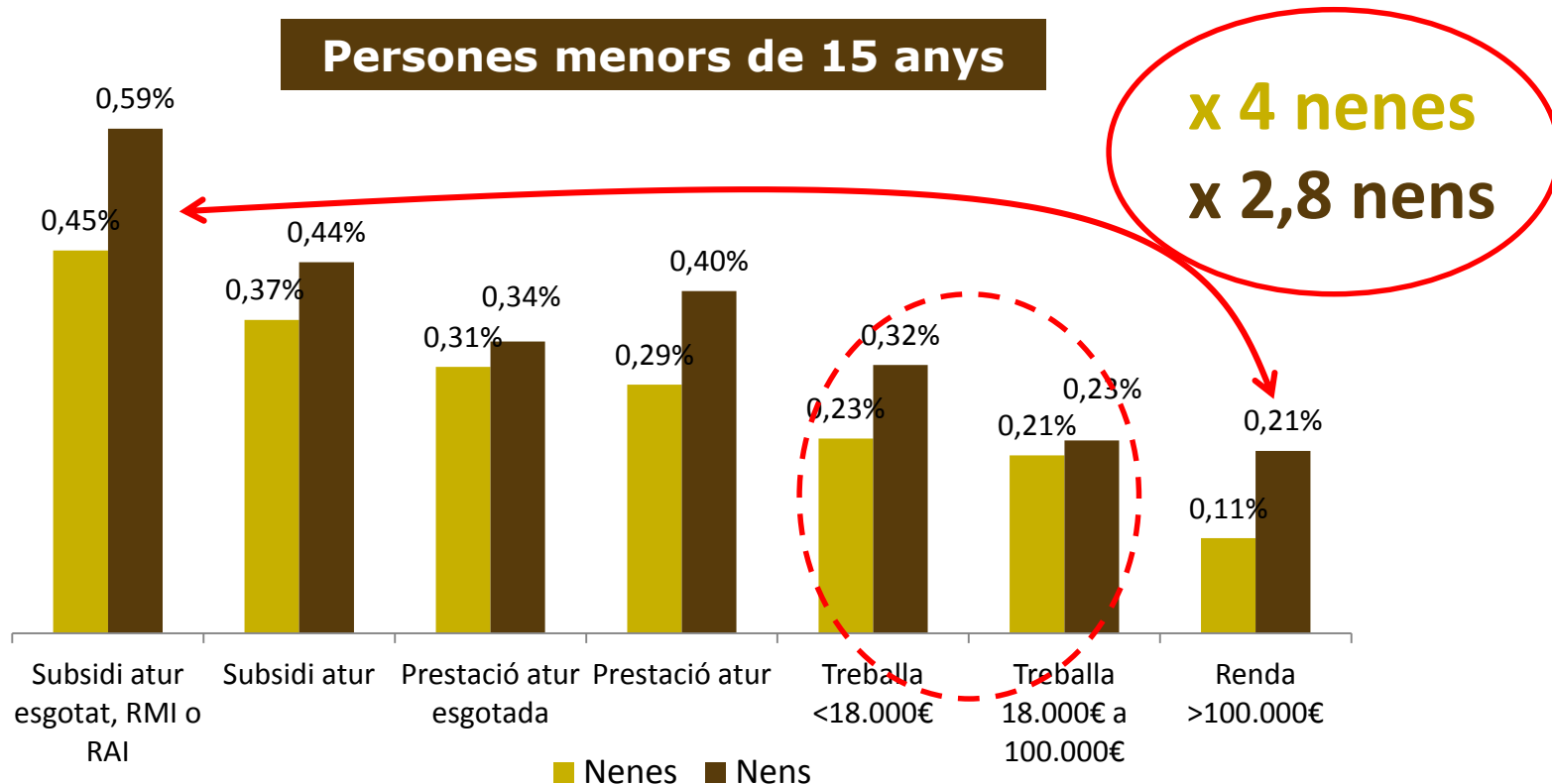
**Taxa de mortalitat per suïcidi en persones de 65 anys i més (per 100.000 hab.). Catalunya, 2014**

# Classificació de la població de Catalunya segons la seva complexitat



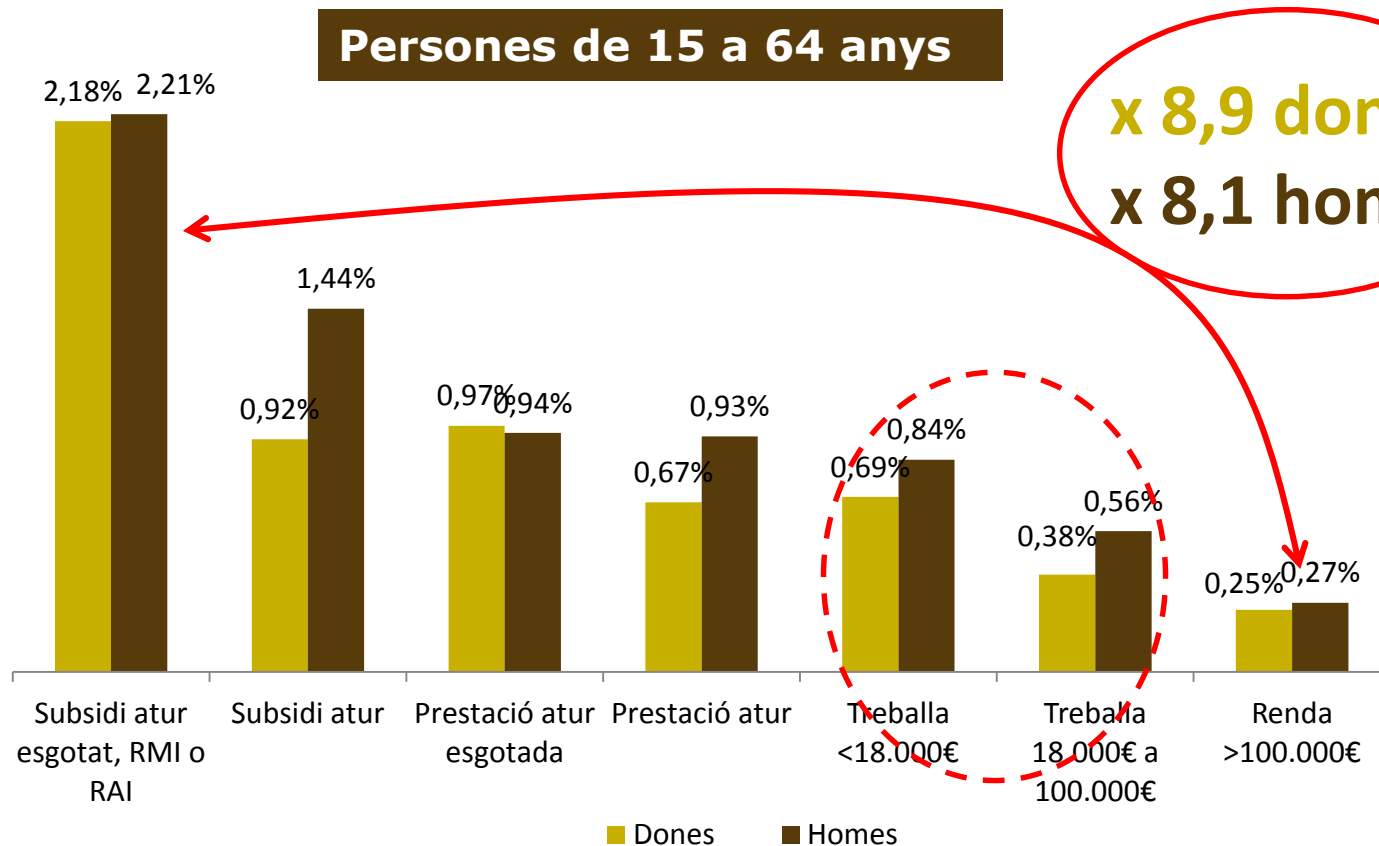
% població	Taxa de mortalitat durant l'any (per 100)	Mitjana de visites a l'atenció primària	Taxa d'ingressos urgents (per 100)	Mitjana de fàrmacs dispensats
5%	12,3	22,8	59,7	13,4
15%	1,1	12,8	6,7	8,0
30%	0,1	6,7	2,4	3,6
50%	0,1	1,8	0,5	0,9

# 4. Les persones de menor nivell socioeconòmic tenen una major proporció de població amb complexitat elevada



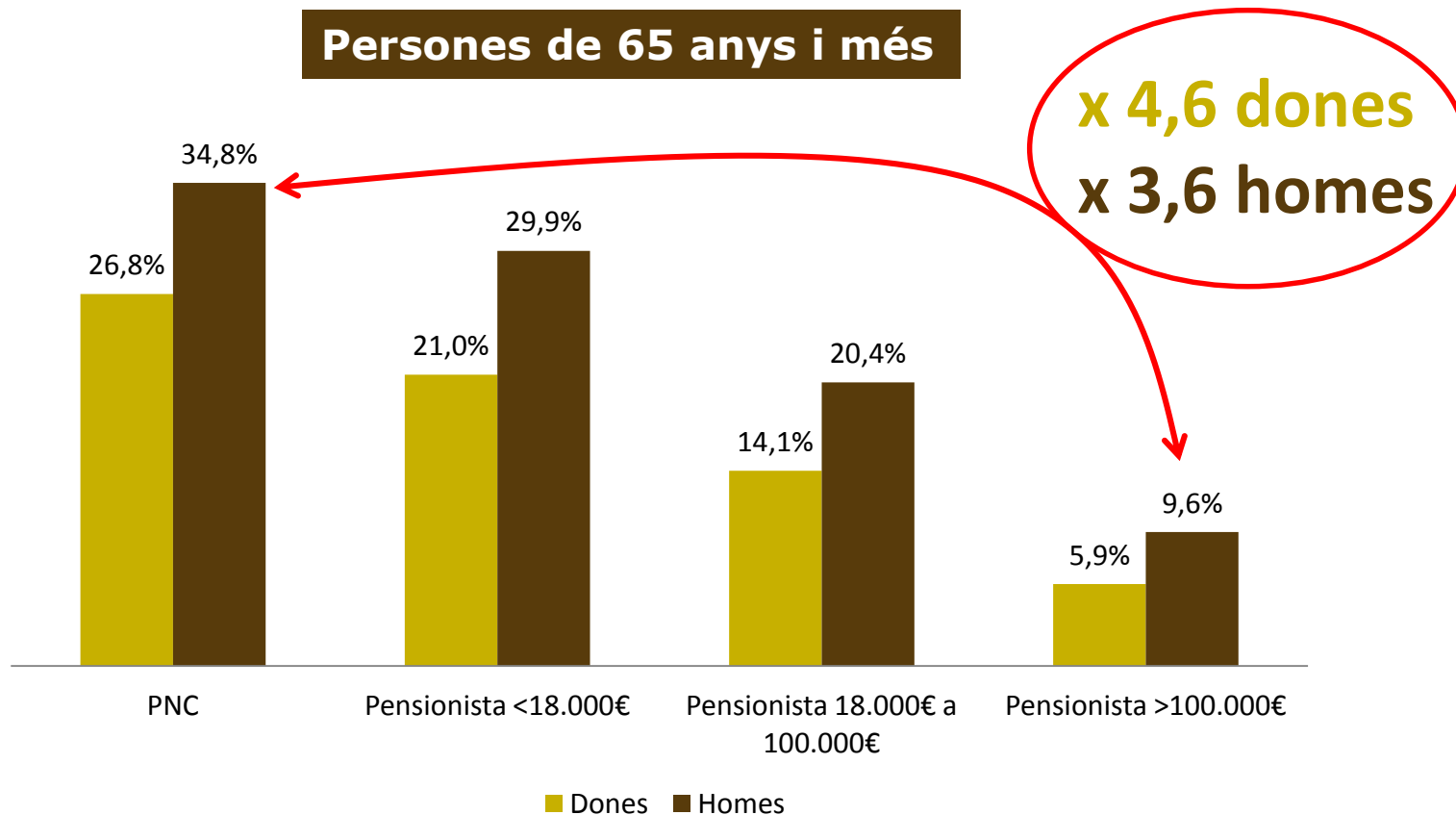
**Proporció de persones amb complexitat elevada.  
Catalunya, 2015**

# 4. Les persones de menor nivell socioeconòmic tenen una major proporció de població amb complexitat elevada



**Proporció de persones amb complexitat elevada.  
Catalunya, 2015**

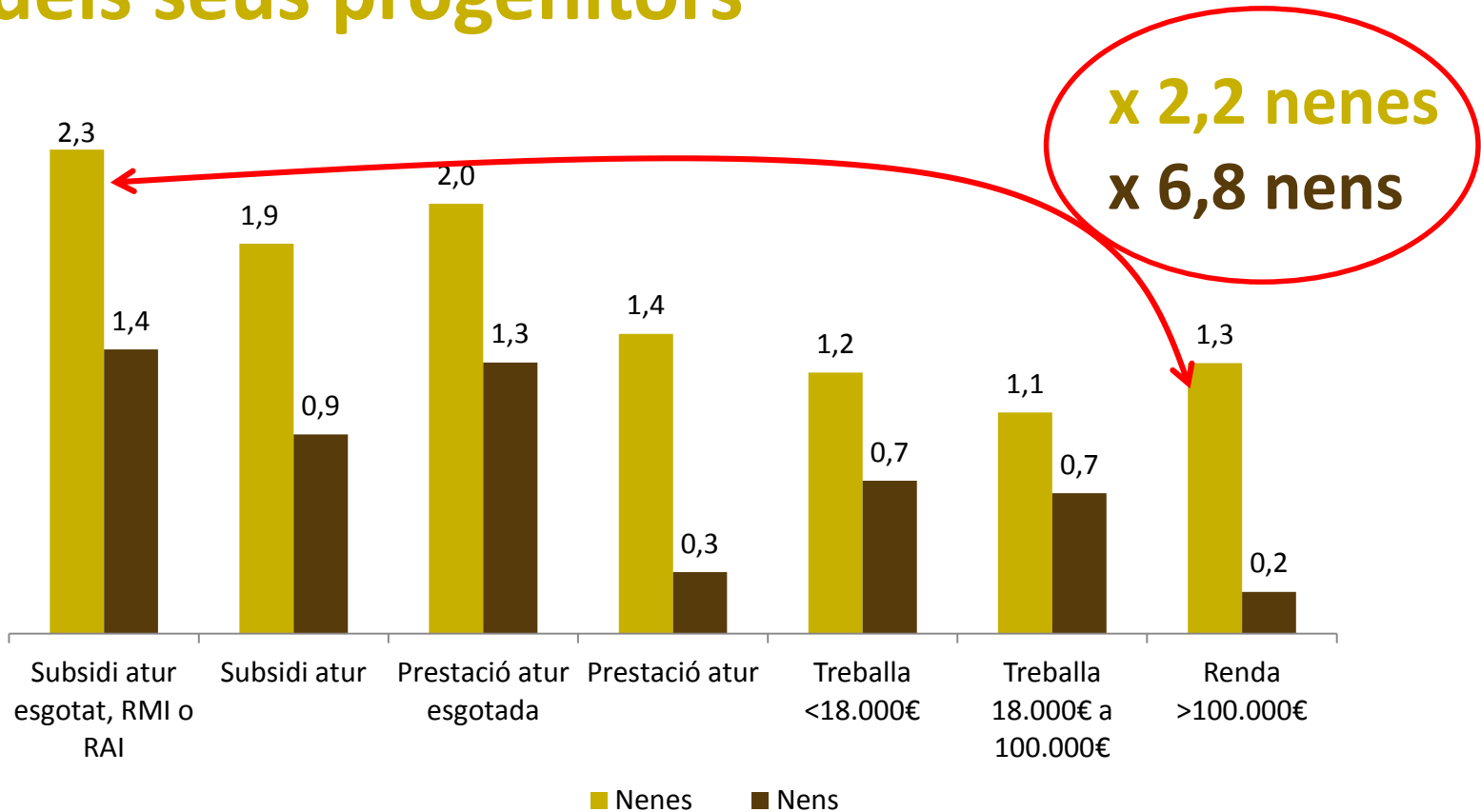
## 4. Les persones de menor nivell socioeconòmic tenen una major proporció de població amb complexitat elevada



**Proporció de persones amb complexitat elevada.  
Catalunya, 2015**



# 5. Les nenes i els nens presenten un gradient molt fort en funció del nivell socioeconòmic dels seus progenitors

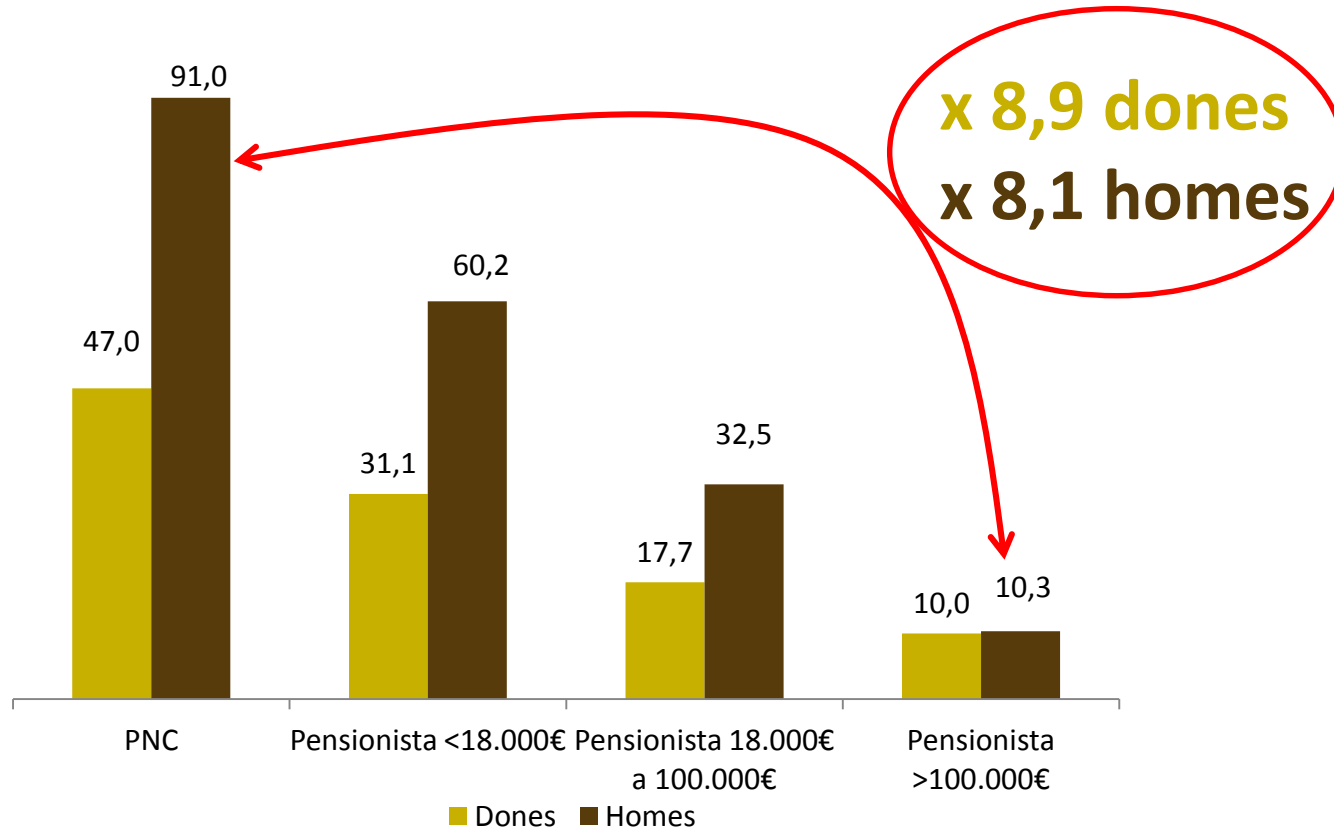


**Taxa d'hospitalització psiquiàtrica en persones menors de 15 anys (per 1.000 hab.). Catalunya, 2015**

## 5. Les nenes i els nens presenten un gradient molt fort en funció del nivell socioeconòmic dels seus progenitors

	<b>Nenes</b>	<b>Nens</b>
Atenció primària	<b>x 1,6</b>	<b>x 1,6</b>
Urgències	<b>x 2,2</b>	<b>x 2,1</b>
Consum de psicofàrmacs	<b>x 3,4</b>	<b>x 3,4</b>
Taxa d'hospitalització	<b>x 3,4</b>	<b>x 2,2</b>
Complexitat elevada	<b>x 4</b>	<b>x 2,8</b>
Centres de salut mental	<b>x 4,4</b>	<b>x 5,1</b>
Taxa d'hosp. psiquiàtrica	<b>x 2,2</b>	<b>x 6,8</b>

## 6. La salut i utilització de serveis de les persones de 65 anys i més està fortament relacionada amb la quantia de les seves pensions



**Taxa d'hospitalització potencialment evitable en persones de 65 i més anys (per 1.000 hab.). Catalunya, 2015**

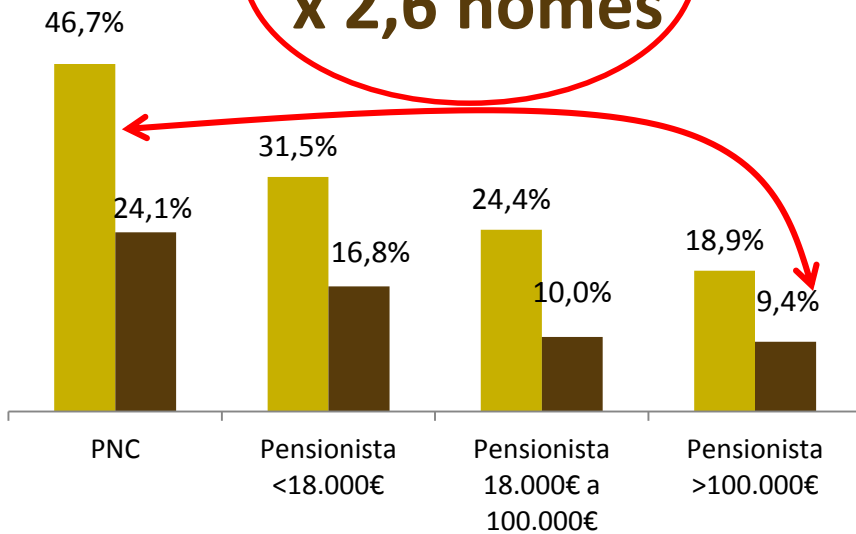
## 6. La salut i utilització de serveis de les persones de 65 anys i més està fortament relacionada amb la quantia de les seves pensions

	<b>Dones</b>	<b>Homes</b>
Atenció primària	<b>x 1,2</b>	<b>x 1,2</b>
Taxa de mortalitat	<b>x 1,7</b>	<b>x 2,2</b>
Urgències	<b>x 2,5</b>	<b>x 2,6</b>
Consum d'antipsicòtics	<b>x 2,4</b>	<b>x 4,2</b>
Taxa d'hospitalització	<b>x 3,6</b>	<b>x 3,9</b>
Complexitat elevada	<b>x 4,6</b>	<b>x 3,6</b>
Taxa d'hosp. pot. evitable	<b>x 4,7</b>	<b>x 8,8</b>
Centres de salut mental	<b>x 7,8</b>	<b>x 9,8</b>
Taxa d'hosp. psiquiàtrica	<b>x 15,3</b>	<b>x 8,2</b>

# 7. Les persones pensionistes 55 a 64 anys tenen pitjor salut, utilitzen més serveis sanitaris i consumeixen més fàrmacs que les actives

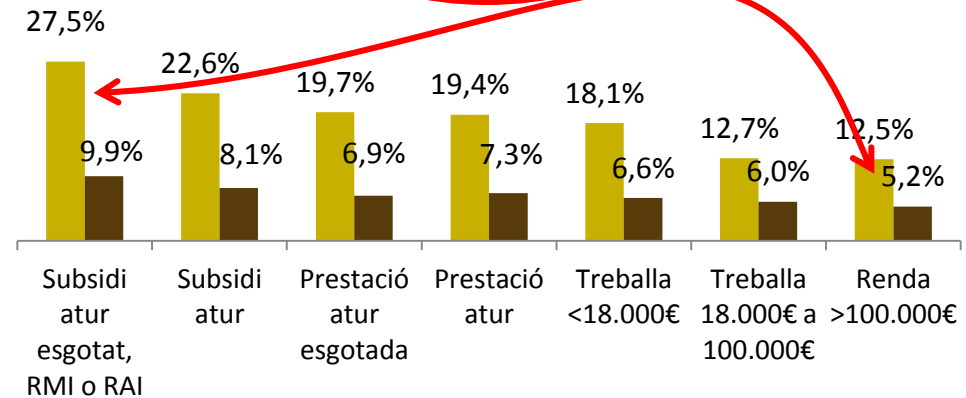
## Persones pensionistes

x 2,5 dones  
x 2,6 homes



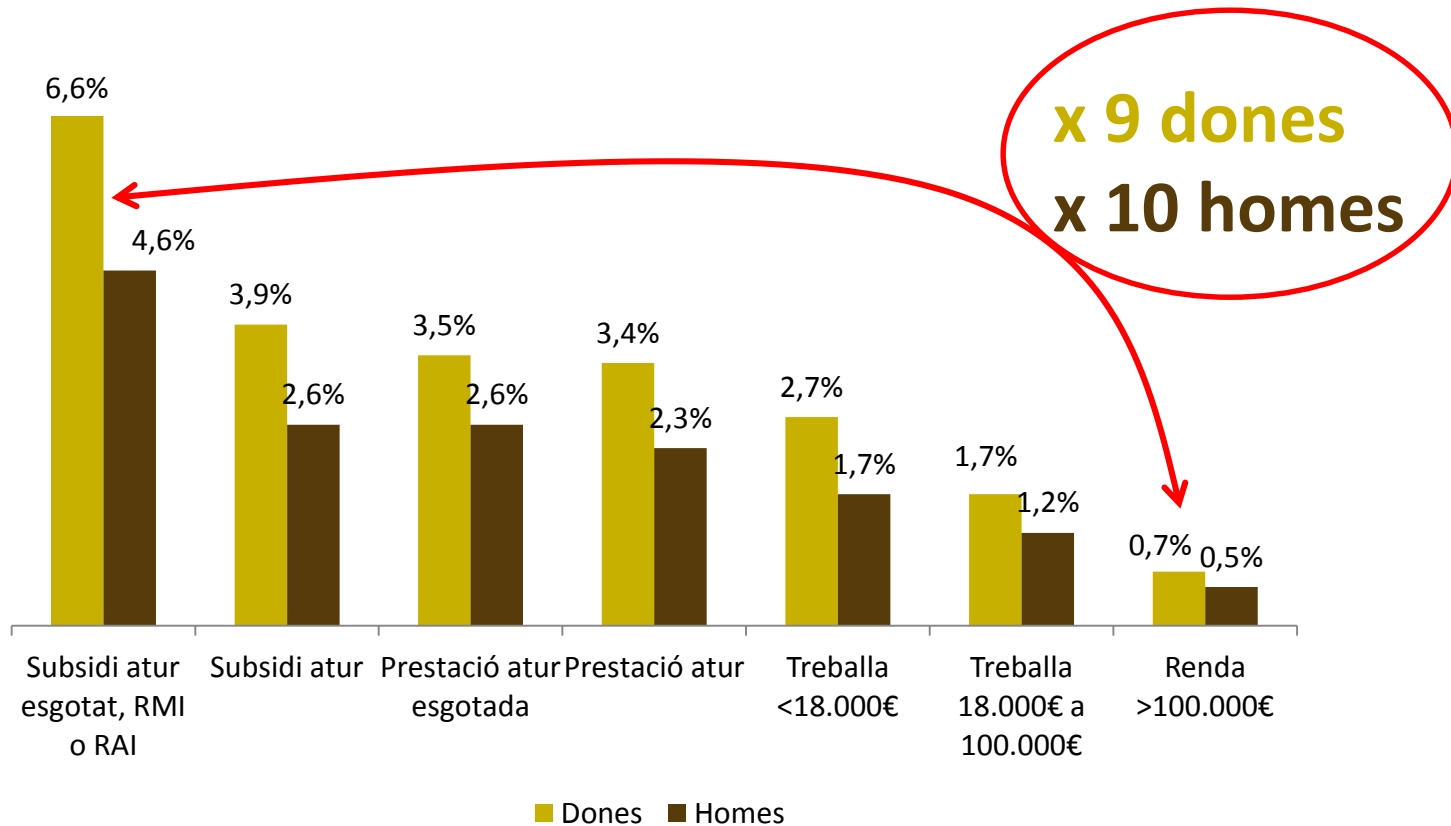
## Persones actives

x 2,2 dones  
x 1,9 homes



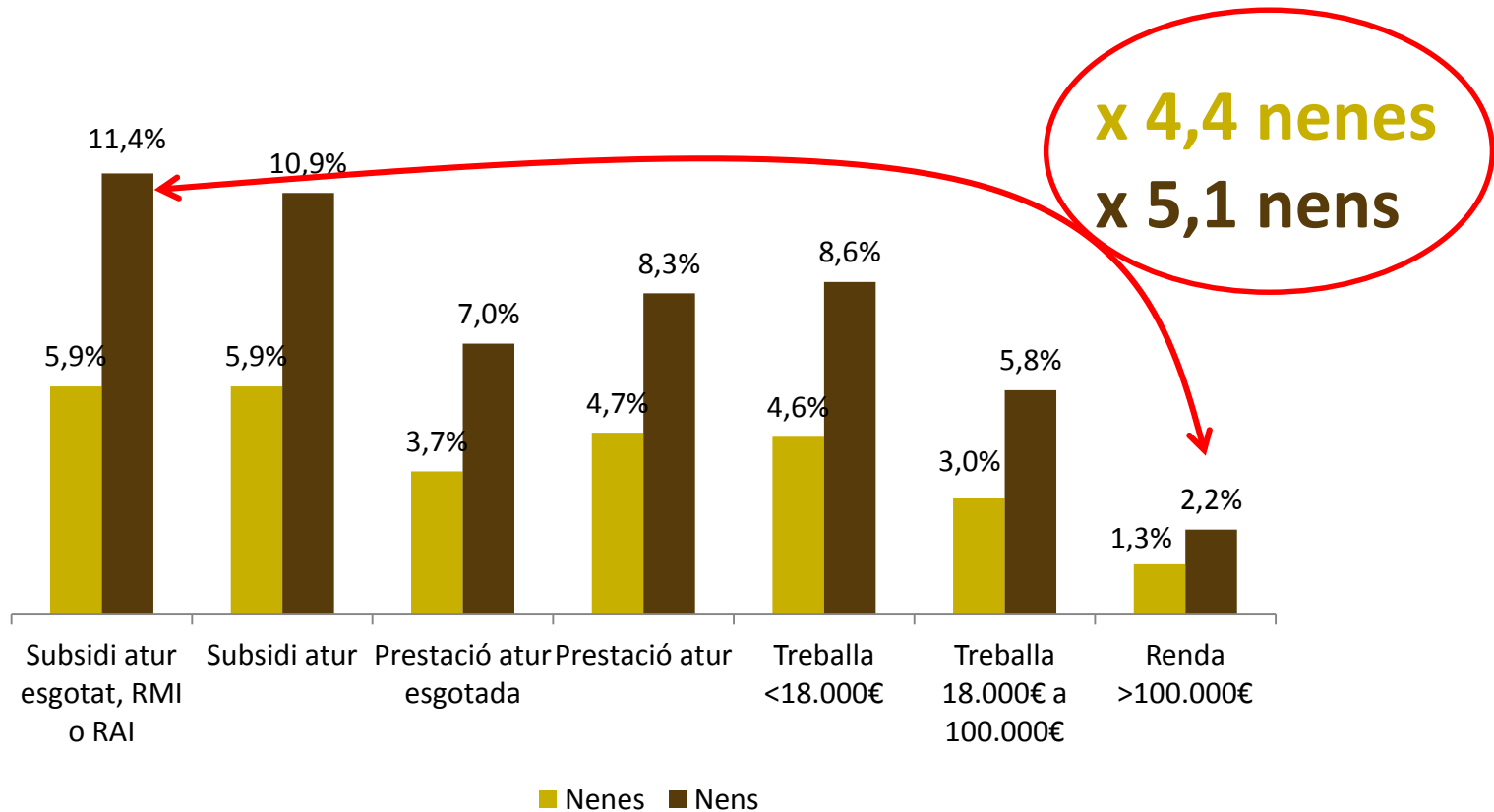
**Percentatge de persones de 55 a 64 anys consumidores d'antidepressius. Catalunya, 2015**

## 8. L'àmbit d'atenció a la salut mental és el que presenta més gradient socioeconòmic



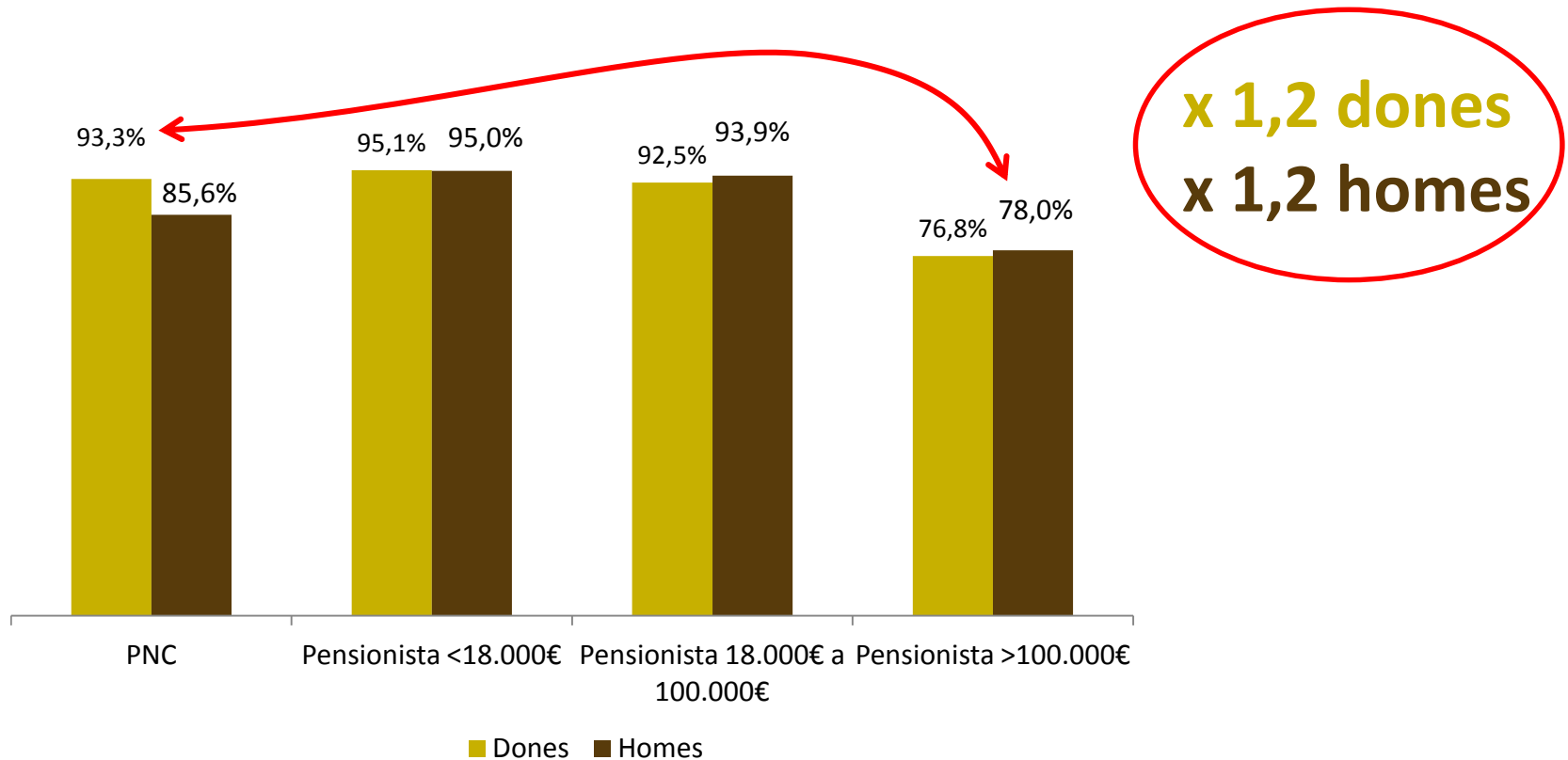
**Proporció de persones de 15 a 64 anys ateses als centres de salut mental. Catalunya, 2015**

## 8. L'àmbit d'atenció a la salut mental és el que presenta més gradient socioeconòmic



**Proporció de persones menors de 15 anys ateses als centres de salut mental. Catalunya, 2015**

## 9. L'atenció primària i les urgències són els serveis que menys gradient socioeconòmic mostren



**Percentatge de persones majors de 65 anys ateses a l'atenció primària. Catalunya, 2015**



# 10. Les desigualtats de gènere presents a totes les edats i a tots els nivells socioeconòmics

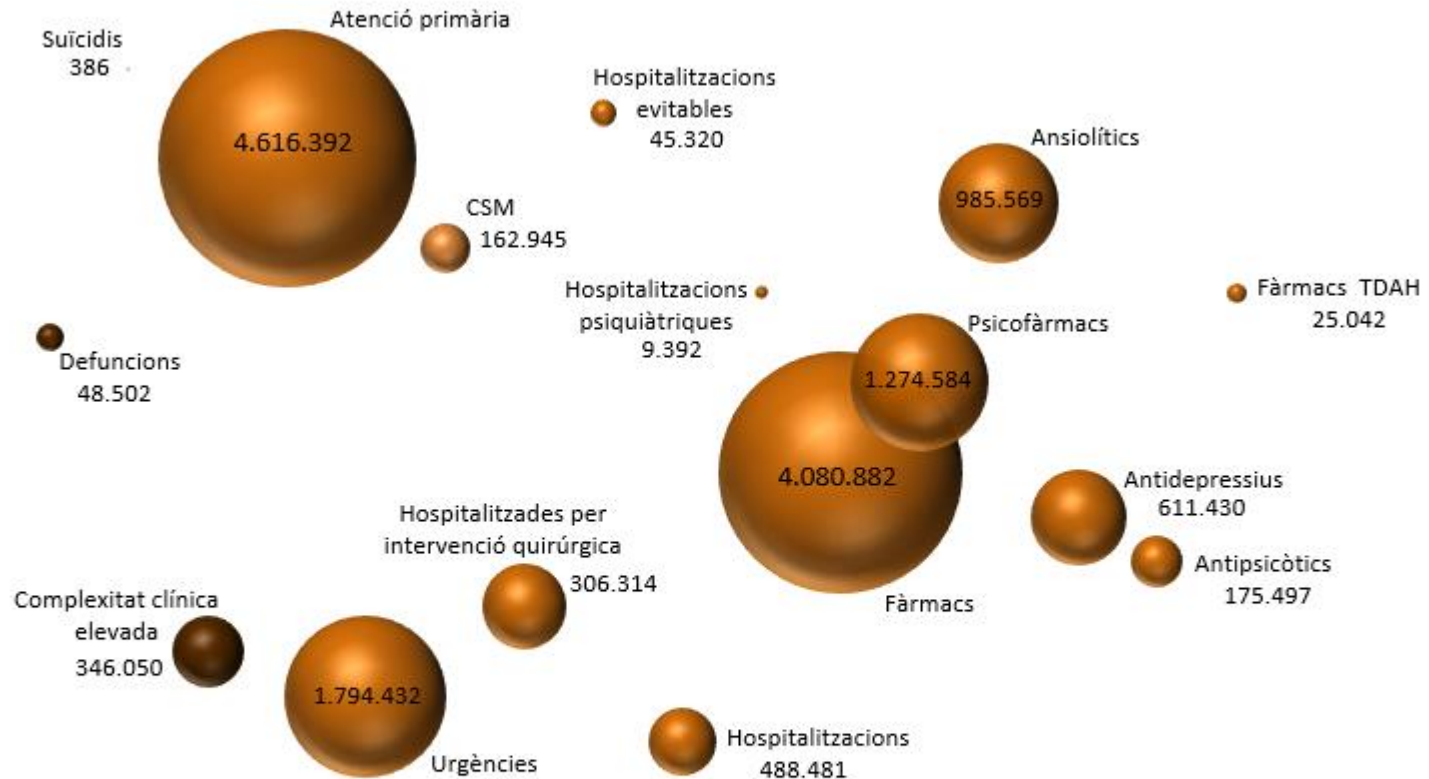
Dones	Homes
Centres de salut mental	Mortalitat
Consum de psicofàrmacs	Complexitat elevada
	Hospitalització potencialment evitable

# Discussió

- Primer estudi de desigualtats amb dades de tota Catalunya; exemple de reutilització de dades; PADRIS
- Limitacions: p. ex. no s'ha pogut ajustar per necessitat
- Resultats en la línia d'altres estudis:
  - Crisi -> salut mental i suïcidi
  - Persones amb atur de llarga durada
  - Gradient en mortalitat
  - Gradient en utilització de serveis; s'han analitzat serveis sanitaris públics
- Gradient en nenes i nens, en salut mental i en mortalitat

# Discussió

- Posar en perspectiva els resultats:



- En breu: anàlisi de tendències 2008 - 2015

# Línies de recerca futura

- Anàlisi segons el territori de residència a partir del nou indicador socioeconòmic per al finançament de les ABS
- Anàlisi segons nivell socioeconòmic individual i nivell socioeconòmic territorial
- Anàlisi de les desigualtats en patologies concretes en població infantil
- Anàlisi de les desigualtats en causes de mortalitat
- Vincular directament a l'RCA progenitors i descendents i analitzar a nivell poblacional la mobilitat intergeneracional del nivell de salut i del nivell socioeconòmic
- Crida OIGS a experiències en desigualtats: **[oigs.gencat.cat](http://oigs.gencat.cat)**

**<http://observatorisalut.gencat.cat>**



Generalitat de Catalunya  
**Departament de Salut**



Agència de Qualitat  
i Avaluació Sanitàries de Catalunya